

Atatürk Kültür Merkezi'nden Haberler

Ömer ÇAKIR*

Doğumunun 100. Yılında Ahmet Muhip Dıranas Paneli

Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin önemli isimlerinden Ahmet Muhip Dıranas, 100. doğum yıldönümü vesilesiyle düzenlenen bir panelde anıldı. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı ve Sinop Üniversitesi Rektörlüğü işbirliğince gerçekleştirilen "Doğumunun 100. Yılında Ahmet Muhip Dıranas" paneli, 12 Mayıs 2009 tarihinde Sinop Polisevi'nde yapıldı.

Panelin açılışında konuşan Sinop Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şevket Büyükhatipoğlu, şairin edebi kişiliğinden bahsederek, Dıranas'ın Sinop'un yetiştirdiği en önemli yazarlardan biri olduğunu anlattı.

"Oyun Yazarı Olarak Ahmet Muhip Dıranas" başlıklı konuşmasıyla katılan Prof. Dr. Yakup Çelik, aynı zamanda panelin oturumun başkanlığını da üstlendi. Toplantıya sırasıyla şair-yazar Rıdvan Çongur, "Anılarla Ahmet Muhip Dıranas ve Şiirlerinden Örnekler"; Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek, "Ahmet Muhip Dıranas'ın Şiir Dünyası" ve Yrd. Doç. Dr. Alpay Tırıl da "Bir Ülke, Bir İnsan" başlıklı konuşmalarıyla katıldılar.

Panelden bir görüntü; Tırıl, Çelik, Çongur ve Şimşek.

* Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

Konuşmasına Dıranas'ın *Serenad* şiiriyle başlayan ve anılarla Ahmet Muhip Dıranas'ı anlatan yazar Rıdvan Çongur, Dıranas'ın Sinop'ta bir heykelinin olmasının eksikliğini dile getirdi. Çongur, "Sinop'tan öyle bir şair çıkmış ki, ben protokole hitap etmeden onun şiiriyle, *Serenad* şiiriyle başladım. Önce şaire saygı gerekir. Ey Sinoplular, ey sorumlu insanlar, ben ölmezsem eğer, tekrar arınıza gelirim, şehre girerken Dıranas'ın bir büstünü, bir heykelini görmek isterim. Dıranas'ın 100. yılı bir adım olsun. Bu şehir onun heykelini diksin. Dıranas öyle bir insan ki, büyük şehirlerden bıkip Sinop'a gelir ve son yıllarını Sinop'ta yaşar. Bu büyük şehirlerdeki insanların iki yüzlülüklerinin kendini bıktırdığını ve Sinop'a gelip yerleştiğini anlatır" dedi. Gençlere de nasihatte bulunan Çongur, "Gençler ne makam ne mevki. Oturduğunuz yer sahiden vatan toprağının bir köşesi olsun. Sizde o toprağın insanı olun. İster çöpçü, ister cumhurbaşkanı olun. Ama o toprağın evladiysanız, bir cuma namazında, bir bayram namazında çöpçüyle cumhurbaşkanının kolları birbirine değiyorsa, işte o zaman memleketin geleceği aydınlık demektir." diye konuştu. Çongur, daha sonra gençlerin arasına oturarak paneli takip etti. Paneli Vali Yardımcısı Nadi Kılıçarslan, Sinop Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şevket Büyükhatoğlu, öğretim görevlileri ile çok sayıda üniversite öğrencisi izledi.

Kuruluşunun 60. Yılında Devlet Tiyatroları Paneli

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığınca “Kuruluşunun 60. Yılında Devlet Tiyatroları” konulu bir panel düzenlendi. 8 Haziran 2009 tarihinde Türk Dil Kurumu konferans salonunda düzenlenen panelin açış konuşmasını Merkezimiz Başkanı Prof. Dr. Osman Horata yaptı. Horata, Atatürk Kültür Merkezi'nin kültürel çalışmalara verdiği destekten bahisle, kültürel mirasın tanıtılması ve devamı konusunda Devlet Tiyatrolarının çabalarını anlamlı bulduklarını söyledi. Konuşmasında, Türk kadınının sahnede yerini alması ve çağdaş Türk tiyatrosunun kurumsallaşması yolunda Atatürk'ün gösterdiği çabalara değinen Horata, “Toplantımızın, görsel kültürün sahnelerden ekranlara doğru kaydığı bir süreçte, tiyatroların ve tiyatro sahnelerinin önemine, onların insanların kimlik ve kişilik kazandırmadaki rolüne dikkat çekmesine küçük de olsa bir katkısı olmasını diliyorum.” dedi.

Oturum başkanlığına üstlenen Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Doç. Dr. Lemi Bilgin de panelde yaptığı konuşmada, Devlet Tiyatroları ile ilgili kanunun 19 Haziran 1949 yılında Meclis'ten geçtiğini hatırlattı. O günden bu yana Devlet Tiyatroları'nın perdelerini aralıksız açtığını ifade eden Bilgin, “60. yılında 12'si yerleşik olmak üzere 17 ilde, her gece 48 perde açan, yılda 100'ün üzerinde oyun sahneye koyan ve 5 binin üzerinde perde açan, yaz turneleriyle Türkiye'de gitmediği yer bırakmayan, dördü uluslararası ikisi ulusal festivaller düzenleyen, yurt dışında Türk eserlerini başarıyla temsil eden ve bu yıl sonuna kadar sahne sayısını 60'a çıkarmayı hedefleyen geniş bir aile olduk.” diye konuştu. Tiyatroda yazarların önemine değinerek, Devlet Tiyatroları sahnelerinde 300'e yakın Türk yazarın eserlerinin sahnelendiğini ve Türk tiyatrosunun dünya çapında oyuncular yetiştirdiğine dikkati çeken Bilgin, “Sinemada tek tanrı yönetmendir ama tiyatronun tek tanrısı oyuncudur.” dedi.

Panelden bir görüntü; Ersönmez, Erduran, Bilgin, Sergen ve Tercan

Oyun yazarı Refik Erduran da geçenlerde bir köşe yazarının “Sinema varken tiyatroya ne gerek var” dediğini belirterek, bu anlayışı kınadığını söyledi. İnsanın kendi ruhunun “derinlikleriyle” ancak tiyatro sayesinde buluştuğunu anlatan Erduran, “Bunu sinema gibi yüzeysel bir sanatla yapamazsınız ama tiyatro geri plana itiliyor.” diye konuştu. Erduran, artık basının tiyatroya önem vermediğini, oyunlarla ilgili köşe yazılarına az rastlandığını vurgulayarak, “Bunları yapmayıp da ‘tiyatro öldü’ demek, cinayeti işledikten sonra maktulün başında durup asayiş yok

demektir.” değerlendirmesinde bulundu. Tiyatroda her şeyden önce oyuncunun geldiğini, ikinci sırada yazarın yer aldığını anlatan Refik Erduran, “Bizim memlekette oyuncularımız, oyunculuk sanatımız dünya sanatının üzerindedir” dedi.

Oyuncu, yönetmen ve yazar Semih Sergen de “tiyatronun öldüğünü söyleyenleri kınadığını” ifade etti. Sanatçının içinden geçenleri oyun aracılığıyla izleyiciye aktardığını ifade eden Sergen, iyi tiyatrocunun yaptığının “rol yapmanın” ötesinde olduğunu bildirdi.

Panelde konuşan Devlet Tiyatroları Başdramaturgu Firuzan Tercan “dramaturg” konusunda dinleyicileri bilgilendirip, “dramaturji” sorunları hakkında aydınlatırken, Devlet Tiyatroları Oyuncusu Özlem Ersönmez de profesyonel oyuncu yetiştiren bazı okullar hakkında eleştirilerde bulunup, ödenekli tiyatrolarda çalışan oyuncuların sorunlarını dile getirdi.

400. Doğum Yıldönümünde Uluslararası Kâtip Çelebi Sempozyumu ve Pîrî Reis'ten Kâtip Çelebi'ye Osmanlı'nın Dünya'ya Bakışı Harita Sergisi

UNESCO 2009 Kâtip Çelebi Yılı vesilesiyle, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Bahçeşehir Üniversitesi Medeniyet Araştırmaları Merkezinin katkılarıyla “400. Doğum Yıldönümünde Uluslararası Kâtip Çelebi Sempozyumu ve Pîrî Reis'ten Kâtip Çelebi'ye Osmanlı'nın Dünya'ya Bakışı Harita Sergisi” düzenlendi. 19-20 Haziran 2009 tarihlerinde Ankara Devlet Resim

ve Heykel Müzesi'nde gerçekleştirilen sempozyuma yurt içi ve yurt dışından 21 bilim adamı bildirileriyle katıldı. Çok sayıda davetlinin dinleyici olarak bulunduğu sempozyumda saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın ardından Cumhurbaşkanımız sayın Abdullah Gül'ün sempozyum dolayısıyla gönderdiği mesaj okundu. Cumhurbaşkanımızın mesajı aşağıda sunulmuştur:

"Sayın Prof. Dr. Mehmet Aydın

Devlet Bakanı

Uluslararası Kâtip Çelebi Sempozyumu ve Pîrî Reis'ten Kâtip Çelebi'ye Osmanlı'nın Dünyaya Bakışı Harita Sergisi'nin açılışına davetiniz için teşekkür ediyorum.

Toplumsal sorunlara duyarlılığı, bilimin toplum yaşamındaki önemini ortaya koyan çalışmaları, tarih coğrafya ve bibliyografya alanındaki eserleri ile yaşadığı döneme damgasını vuran Kâtip Çelebi, diğer dillerde de çevrilen çalışmaları ve eserleriyle yüzyıllar öncesinden günümüze ışık tutan önemli şahsiyetlerdendir.

UNESCO tarafından 2009 yılının Kâtip Çelebi yılı olarak ilan edilmesi, Kâtip Çelebi'nin yalnızca ülkemizde değil, dünyada da çeşitli etkinliklerle anılacak olması, O'nun fikirlerinin ve eserlerinin evrenselliğinin en önemli göstergelerindedir.

Bu çerçevede düzenlenecek faaliyetlerin, milletimizin yetiştirdiği değerlerin, eşsiz tarihsel ve kültürel birikimimizin dünyaya tanıtılmasına vesile olacağını düşünüyorum ve bu faaliyetleri çok önemsiyorum.

Üç kıtada asırlar boyu hükümran olan, gittiği her yere medeniyet, adalet ve hoşgörü götüren Osmanlı İmparatorluğu'nun bir cihan imparatorluğuna dönüşmesinde bilime verilen önemin şüphesiz büyük rolü bulunmaktadır.

Osmanlı, bilim, edebiyat, mimari ve diğer birçok alanda bıraktığı müstesna eserlerle insanlığın ilerlemesine büyük katkılarda bulunmuştur. Pîrî Reis'ten Kâtip Çelebi'ye Osmanlı'nın Dünyaya Bakışı Harita Sergisi'nin de bunu en güzel şekilde ortaya koyduğuna inanıyorum.

Bilim adamı ve aydın kimliğiyle gelecek kuşaklar tarafından da tanınması gereken Kâtip Çelebi'nin, doğumunun 400. yılında, konusunda uzman, saygıdeğer isimler tarafından anlatılmasına ve hatırlanmasına imkan sağlayan bu sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Atatürk Kültür Merkezi tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Bahçeşehir Üniversitesi Medeniyet Araştırmaları Merkezi'nin katkılarıyla yapılan bu önemli sempozyumun verimli geçmesini diliyorum, tüm katılımcılara selam ve sevgilerimi iletiyorum."

Cumhurbaşkanımızın mesajının okunmasını takiben açış konuşmalarına geçildi. Sempozyumun ilk açış konuşmasını yapan Medeniyetler İttifakı Türkiye Eşgüdüm Komitesi Başkanı ve Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyelerinden sayın

Prof. Dr. Bekir Karlığa; Kâtip Çelebi'nin kendinden sonraki alimlere, 19. ve 20. yüzyılın aydınlarına dahi derin etkilerde bulunduğunu belirtti. Kâtip Çelebi'nin 48 yıllık yaşamı boyunca yirmiyi aşkın abide esere imza attığını anlatan Karlığa, bu yılın UNESCO tarafından "Kâtip Çelebi Yılı" ilan edildiğini anımsattı. Kâtip Çelebi'nin her yönüyle Türk ve yabancı bilim adamları tarafından tartışılmasının onun evrensel fikirlerinin daha iyi bilinmesine katkıda bulunacağını dile getiren Karlığa, değişik üniversitelerden bilim adamlarından oluşturulan bir kurulun da sekiz aydır Kâtip Çelebi ve eserlerine ilişkin çalışmalarını sürdürdüğünü belirtti. Kâtip Çelebi'nin *Cihannüma* adlı eserinin İngilizce tercümesinin de bir yıl içerisinde tamamlanmasının hedeflendiğini bildiren Karlığa, ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından da Kâtip Çelebi'nin prestij kitabının basılacağını söyledi.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Osman Horata Sempozyum açış konuşmalarını sunarken

Sempozyumun ev sahipliğini üstlenen Atatürk Kültür Merkezi Başkanı sayın Prof. Dr. Osman Horata da Kâtip Çelebi'nin pek çok eserinin bugüne değin İngilizce, Fransızca, Latince gibi dillere çevrildiğini anlattı. Türk bilim adamları arasında çok önemli bir yere sahip olan Kâtip Çelebi'nin bu yıl içinde her yönüyle ele alınacağı toplantılar düzenlendiğini ifade eden Horata, "2009 yılının, 'Kâtip Çelebi Yılı' ilan edilmesi, onun evrenselliğinin ispatıdır" dedi. Prof. Dr. Osman Horata konuşmasında şu sözlere yer verdi;

"Kâtip Çelebi, bilindiği gibi akli bilimlerin de önemine inanan, ilk defa Batılı eserlerden yararlanan ve onları dilimize kazandıran bir biyograf, bir coğrafyacı, bir bibliyograf ve tarihçi olarak tanınır. Bunlar, dönemi açısından ele alındığında son derece önemli hususlardır. Çünkü onun

yetiştirdiği dönem, Osmanlı siyasi ve sosyal hayatındaki bozuluşun bilim hayatında da kendini göstermeye başladığı; her alanda olduğu gibi bu alanda da Avrupa ile farkın daha da derinleşmeye başladığı bir asırdır. Böyle bir dönemde yönetici sınıf, israf ve sefahat içinde devleti uçurumun eşiğine doğru götürürken; Kâtip Çelebi'nin "yeri göğü bilmez cahiller" olarak nitelediği bazı ulema ise, Tarihçi Cevdet Paşa'nın anlatığına göre, "dat" harfinin, "zat" mı yoksa "dat" mı okunacağı sorunuyla meşguldür. Bu "önemli" sorun, tartışmaların büyümesi üzerine ancak "zat" taraftarı olan şeyhlerin sürgüne gönderilmesiyle sona erdirebilmesi, tarihin altı çizilmesi gereken acı gerçeklerinden biridir. Çelebi, ulemanın çağı okumaktan uzak düştüğü, medrese ve tekke taassubunun önemli toplumsal sorunlara yol açtığı bir zamanda, medreseyi ilmi ve felsefeyi ihmal etmekle; tekke ehlini de temel fikirler ile bağlarını kaybederek kelime oyunlarına saplanıp kalmakla eleştirmiştir. Osmanlı bilim hayatı, Kâtip Çelebi'nin geldiği noktaya bir sonraki asırda gelebilmiştir. Günümüzde de, şüphesiz tarihten çıkaracak derslerimiz olmalıdır. Çağın ve geleceğin yükselen değerlerini görebilmek ve bu değerlerle toplumun ve tarihin değerleri arasındaki farkı kapatmak, değişmeyen ve hiçbir zaman değişmeyecek tarihî gerçeklerdendir."

Devlet Bakanımız sayın Prof. Dr. Mehmet Aydın da sempozyumun açılışında bir konuşma yaptı. Aydın, konuşmasında Kâtip Çelebi'nin, 48 yıllık yaşamına çok şey sığdırdığını söyledi. "Alimin ölümü, alemin ölümü gibidir" sözünün anlamına işaret eden Aydın, Kâtip Çelebi'nin 48 yıl yaşadıktan sonra ölümünün de çok önemli bir kayıp olduğunu ifade etti. Bazılarının merak için tarih okuduğunu, bunun çok önemli bir insani duygu olduğunu belirten Aydın, "Tarihi yeniden gözden geçirmek, onu göz önüne alarak şimdimizi inşa etmek demektir" diye konuştu. Devlet Bakanı Aydın, Kâtip Çelebi'nin yaşamı boyunca çok önemli çalışmalara imza attığını, aynı zamanda eleştirel bir yönünün de bulunduğunu, bunun da bir alim için çok önemli meziyet olduğunu söyledi. Aydın, Kâtip Çelebi'nin bu önemli çalışmalarını, "Ondan geriye sadece sessizce bekleyen kitapları kalmamış, gerisinde çok önemli bir etki alanı bırakmıştır." diye özetledi. Kâtip Çelebi'nin tarih, coğrafya, bibliyografya ve biyografya ile ilgili çalışmalar yapan önemli bir alim olduğunu belirten Aydın, "O bir Osmanlı münevveridir. İyi bir mütefekkir olmasının yanı sıra, eleştirel yöne de sahiptir. Çünkü, aydının birinci vazifesi elini taşın altına koymaktır" dedi. Aydın'ın, toplumun dertlerini paylaşıp çözüm önerileri getirmesi gerektiğini de vurgulayan Mehmet Aydın, aydının "fildişi kulesinde"

oturmak yerine toplumu bilgiyle yönetmesinin önem taşıdığını kaydetti. Tarihin bir toplumun yaşamında taşıdığı öneme de işaret eden Aydın, tarihinde önemli başarıları olan toplumların bir gün o başarılarından uzak kaldığı takdirde huzursuz olduğunu ifade etti. Bunun için tarihin çok iyi bilinmesi gerektiğini belirten Aydın, tarihin en iyi biçimde ele alındıktan sonra tahlilinin de iyi yapılmasının önem taşıdığını söyledi. 11 Eylül saldırılarından sonra medeniyetlerin mukayesesinin yapıldığı kimi eserlerde tüm olumsuzlukların İslam medeniyetine, olumlu yönlerin ise Batı medeniyetine atfedilmesini de eleştiren Aydın, İslam medeniyetinin zenginliklerinin iyi tahlil edilmesini önerdi. Aydın, şöyle konuştu: "Sayın Barack Obama, Kahire'deki konuşmasında, 'İslam medeniyeti insanlık medeniyetine çok katkısı olan bir medeniyettir. Örnek olarak da Rönesans'a, aydınlanmaya çok büyük katkısı olmuştur' dedi. Cebirden bahsetti, kimyadan bahsetti. Bunlar çok güzel ama arzu ederdik ki o gün Kahire'de Sayın Obama'ya biz 40 ciltlik bir İslam Medeniyeti Tarihi verebilelim. 40 ciltlik ya da 50 ciltlik bir tarih... 'Madem siz oradan alıntı yaptınız, buyurun size onunla ilgili hepimizin, kuşakların, nesillerin yararlanacağı bir eser' diyelim ama esasında kütüphane dolusu çalışmaya ihtiyaç var ki İslam Medeniyeti en iyi biçimde bilinsin." İslam medeniyeti kadar Osmanlı medeniyetinin de önemli zenginliklere sahip bulunduğunu dile getiren Aydın, bu zenginlikler içerisinde üzerinde hiç çalışılmamış konuların bile bulunduğunu, böyle bir zenginliğin yapılacak çalışmalarla en iyi biçimde işlenebileceğini söyledi. Kâtip Çelebi ile ilgili çalışmalarda da henüz başlangıçta bulunulduğunu dile getiren Aydın, "Eğer Kâtip Çelebi, 80 yıl yaşasaydı çok çok daha büyük başarılarla imza atmıştı" şeklinde konuştu.

Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın ve Prof. Dr. Bozkurt Güvenç Harita Sergisi açılışını yapıyorlar.

Devlet Bakanı Aydın, Merkezimiz Başkanı Horata ve diğer katılımcılar Harita Sergisi'ni gezerlerken

Konuşmaların ardından TRT Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Kâtip Çelebi" belgeseli gösterildi. Daha sonra, "Pîrî Reis'ten Kâtip Çelebi'ye Osmanlı'nın Dünyaya Bakışı" isimli harita sergisinin açılışı, Devlet Bakanı Mehmet Aydın tarafından gerçekleştirildi. Sergi, 29 Haziran 2009 tarihine kadar Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde ziyaretçilerin ilgisine sunuldu.

Açılış töreni ve Resim Sergisi açılışını takiben öğleden sonra Sempozyum oturumlarına geçildi. Prof. Dr. Kenan Gürsoy'un başkanlığını yaptığı I. oturumda sırasıyla Prof. Dr. Salim T. S. Al-Hassani, "17 yy.'da İslam Medeniyetinin Genel Durumu (The General Condition of the Islamic Civilization in 17th Century)"; Prof. Dr. Ralph Salmi, "Kâtip Çelebi ve Kaliforniya (Kâtip Celebi and California)"; Dr. Pablo Martin Asuero, "Diego Galan'ın İstanbul'daki Esaret Yılları (The Captivity of Diego Galan in İstanbul)" ve Prof. Dr. Bekir Karlığa da "İki Farklı Zihniyet Yapısı: Mercator ve Kâtip Çelebi (Two different Mental Sets: Mercator and Kâtip Celebi)" başlıklı bildirimlerini sundular.

Aynı gün yapılan ve başkanlığını Prof. Dr. Osman Horata'nın üstlendiği II. oturumda sırasıyla Prof. Dr. Said Öztürk, "Kâtip Çelebi'nin Memleketlerin Zenginliği Konusundaki Düşünceleri (Kâtip Celebi's Thoughts on Prosperity of Countries)"; Dr. Hüseyin Yılmaz, "Bir Osmanlı Entelektüelinin Modern Coğrafya Bilimi ile Karşılanması: 17. yy Avrupa'sı ve Avrupalıları Üzerine Kâtip Çelebi'nin Düşünceleri (An Ottoman Intellectual's Encounter with Modern Geography: Kâtip Celebi on Europa and Europeans in the Seventeenth Century)"; Yrd. Doç. Dr. Hüsnü Koyunoğlu, "Kâtip Çelebi'nin Bilgiye Tenkitçi Yaklaşımı: Cihannüma Örneği (Kâtip Celebi's Critical Approach to Information: The Example of Cihannüma)" ve Dr. Dursun Ayan da "Kâtip Çelebi'nin Geometri Bilen Kadısı, Bilgi Sosyolojisi Üzerine Notlar (Kâtip Celebi's Qadi with Knowledge of Geometry Notes on Sociology of Knowledge)" başlıklı bildirimlerini sundular.

Kâtip Çelebi Sempozyumu II. oturumdan bir kare; Ayan, Öztürk, Horata, Yılmaz ve Koyunoğlu.

19 Haziran günü yapılan III. oturumun başkanlığını Prof. Dr. Mustafa Kaçar üstlendi. Oturumda sırasıyla Prof. Dr. Jean-Bacque-Grammont, “Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi: Ortak Bir Kaygının Kavramlaşması Hakkında (Kâtip Celebi and Evliya Celebi: Conceptualization of a shared concern)”; Doç. Dr. Mahmut Ak, “Osmanlı Coğrafya eserlerinde Şehirlerin Tasnifi: Menazırü'l-avalim ve Cihannüma Örneği (The Classification of Cities in Ottoman Geographical Works: The Examples of Menazırü'l-avalim and Cihannüma)”; Prof. Dr. Robert Dankoff, “Üç Osmanlı Coğrafyacısı ve Kaynakları: Aşık Mehmet, Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi'ye göre Tiflis ve Bitlis (Three Ottoman Geographers and their Sources: Tiflis and Bitlis according to Aşık Mehmed, Kâtip Celebi and Evliya Çelebi)” ve Prof. Dr. Yavuz Unat ile Dr. İnan Kalaycıoğulları'nın birlikte sunduğu “Kopernik Kuramının Türkiye'ye Girişinde Kâtip Çelebi'nin Cihannüması ve İbrahim Müteferrika'nın Eklerinin Rolü (The Importance of Kâtip Celebi's Cihannüma and İbrahim Müteferrika's additions Role in the introduction of Copernicus's theory into the Turkey)” başlıklı bildirimler okundu.

20 Haziran günü yapılan IV. oturumun başkanlığını Prof. Dr. Jean-Bacque-Grammont üstlendi. Bu oturumda sırasıyla Prof. Dr. John Curry, “Bir Osmanlı bilim adamı Batı Yarımküresinin keşfini değerlendiriyor: Kâtip Çelebi'nin Cihannüma'daki Amerika Algısı (An Ottoman Scholar Reflects on the Discovery of the Western Hemisphere: Kâtip Çelebi's Vision of the Americas in the Cihannüma)”; Prof. Dr. Ertan Eğribel, “Kâtip Çelebi'ye Göre Osmanlı Toplumsal Düzeni (The Ottoman Social Structure According to Kâtip Celebi)”; Yrd. Doç. Dr. Bilal Yurtoğlu, “Kâtip Çelebi'ye Göre Batı Dünyası (The Western World According to Kâtip Celebi)” ve Prof. Dr. Hüseyin Sarıoğlu da “Kâtip Çelebi'nin Bilgiye tenkitçi Yaklaşımı: Cihannüma Örneği (Human Being and Ethics in Kâtip Celebi)” başlıklı bildirimlerini sundular.

Sempozyumun V. ve son oturumu Prof. Dr. Bekir Karlığa başkanlığında yapıldı. Oturumda sırasıyla Prof. Dr. Mustafa Kaçar, “Kâtip Çelebi'nin Evren Modeli (Kâtip Celebi's Universe Model)”; Doç. Dr. Salim Aydüz, “Kâtip Çelebi'nin Osmanlı Medreseleri Müfredatı ile İlgili Tespitleri ve Önerileri Üzerine bir Değerlendirme (Kâtip Celebi's Observations on the Ottoman Medrese Curriculum and his Recommendations)”; Prof. Dr. Yakup Civelek, “Keşfü'z-Zunun'un Pek Tanınmayan Zeyiller (Relatively Little Known Supplements of Keşfü'z-Zunun)” ve Yrd. Doç. Dr. Zeynep Aycibin de “Kâtip Çelebi'nin Tarihçiliği (The Historianship of Kâtip Celebi)” başlıklı bildirimlerini sundular.

Kapanış Prof. Dr. Osman Horata başkanlığında, Prof. Dr. Bekir Karlığa, Prof. Dr. Mustafa Kaçar, Prof. Dr. Robert Dankoff ve Prof. Dr. Said Öztürk'ün katılımıyla gerçekleştirildi. Sempozyumun geniş bir değerlendirmesinin yapıldığı kapanışın ardından toplantı sona erdi.

Katılımcılar, Kâtip Çelebi Sempozyumu'nun gerçekleştirildiği Devlet Resim ve Heykel Müzesi önündeler

Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Bilgi Şöleni

Atatürk Kültür Merkezi ve Nevşehir Üniversitesi'nin birlikte düzenlediği "Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Bilgi Şöleni", 17 Ağustos 2009 tarihinde Nevşehir ili Hacıbektaş İlçesi Kültür Merkezi'nde yapıldı.

Bilgi Şöleni'nde Devlet Bakanı Faruk Çelik, Nevşehir Valisi Osman Aydın, Nevşehir Milletvekilleri Rıdvan Köybaşı, Ahmet Erdal Feralan ve Mahmut Dede, Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Osman Horata, Nevşehir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Filiz Kılıç, Tunceli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Durmuş Boztağ, İl Jandarma Komutanı Jandarma Albay Turgay Aras, Nevşehir Belediye Başkan Yardımcısı Cafer Okur, Hacıbektaş Belediye Başkanı Ali Rıza Selmanpakoğlu, Hacıbektaş Kaymakamı Mustafa Eldivan, İl Emniyet Müdürü Ömer Gurulkan, Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Serdar Bedii Omay ve çok sayıda dinleyici hazır bulundu.

Yurt içi ve yurt dışından 26 bilim adamının bildirimleriyle katıldığı panelin açılış konuşmalarının ilki Nevşehir Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Filiz Kılıç tarafından yapıldı. Kılıç, Hacı Bektaş Veli'nin dil, din, ırk ayrımı yapmadan tüm insanları kucaklayan hoşgörüsüyle yüzyıllar öncesinden bugüne her daim felsefesini yaşattığını söyledi. Prof. Dr. Kılıç, Hacı Bektaş Veli'nin sözlerinin ne anlama geldiğine dikkati çekerek, konuşmasını şöyle sürdürdü;

“O, yaşadıklarını dile getirmiştir ya da ne söylüyorsa öyle yaşamıştır. Onun asırlar önce söylediği sözler günümüzdeki her insan için önem taşır. O, dil, din, ırk ayrımı yapmadan tüm insanları kucaklayan hoşgörüsüyle yüzyıllar öncesinden bugüne ve geleceğe seslenerek her daim felsefesini yaşatmıştır. Nevşehir Üniversitesi kurulduğu günden bu yana bölgemizin maddi ve manevi değerlerinin yanında, tarihi ve kültürel zenginlikleri bilimsel metotlarla ele alıp değerlendirmek için çalışmaktadır. Bu tür çalışmalara azimle, heyecanla, istekle devam edecektir.” dedi.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanı sayın Prof. Dr. Osman Horata da açış konuşmasında Hacı Bektaş Veli'nin 800. doğum yıldönümünde anılmasının önemine temas ederek şunları söyledi;

“Gök kubbenin altında üzerinden yıllar geçse de insanlığın düşünce ve duygu dünyasında ışımaya devam eden bu gibi değerlere sahip milletlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdır. Bu yıl dönümleri, onların insanlık tarihlerine kazandırdıkları anlamın anlaşılması ve hatırlanması bakımından son derece önemlidir. İnsanlığı Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a taşıyacak gelişmelerin fikri temelleri 13. yüzyılda bu topraklarda atılmıştır. Tarihçiler küçük bir uç beyliğinin son derece olumsuz şartlarda 150 yıl gibi kısacık bir sürede büyük bir imparatorluk haline gelmesini Orta Çağ'ın en önemli meselelerinden kabul ederler. Bunun temel dinamiklerini askeri yapıdan ziyade 13. asrın siyasi, esas olarak da sosyal yapısında ararlar çünkü sağlam, ciddi ve sosyal değerlere dayanmayan hiçbir yükselişin ömrü uzun olmamaktadır. Bu değişmeyen bir tarihi gerçektir.”

Atatürk Kültür Merkezi Başkanı Prof. Dr. Osman Horata, Bilgi Şöleni açış konuşmalarını sunarlarken.

Nevşehir Valisi sayın Osman Aydın ise açış konuşmasında halk şiirimizin ve Türk sanat musikisinin gelişmesinde cemevleri ve Mevlevi tekkelerinin büyük rol oynadığını söyledi. Aydın,

“Bugün halk şiirimizden övünerek bahsediyorsak cemevlerinde gerçekleştirilen semahların halk şiirimize büyük katkısı vardır. Türk sanat musikisinin oluşmasında da Mevlevi dergâhları, tekkeleri Türk sanat musikisinin gelişmesinde nasıl etki sağlamışsa Türk halk musikisinin gelişmesinde de cemevleri büyük etki sağlamıştır. Türk sanat musikisinde yetişen büyük bestekârlarımızın çoğu Mevlevi tekkelerinde yetişmiştir.”

diye konuştu.

Nevşehir Üniversitesi ve Atatürk Kültür Merkezi tarafından düzenlenen “Doğumunun 800. Yılında Hacıbektaş Veli Bilgi Şöleni”ne katılan Devlet Bakanımız sayın Faruk Çelik de bir açış konuşmasıyla toplantıya katkıda bulundu. Sayın Çelik konuşmasında şu cümlelere yer verdi;

“Fikirleri, varlık felsefesi, insanı önceleyen yaklaşımı ve güzel ahlakıyla Balkanlar’dan Kafkasya’ya, Anadolu’dan, Orta Doğu’ya 800 yıldır ışık saçan, milyonlarca insanın gönlünde yer bulan Hacı Bektaş Veli’nin böylesine kapsamlı bilimsel bir toplantının konusu olmasını oldukça önemseyeceğimizi belirtmek istiyorum. Bu toplantının millet olarak bizleri, belirli değerler dünyasına ait kılan, medeniyetler inşa eden ve Anadolu’dan yükselttikleri ışıkla gönülleri aydınlatan Hacı Bektaş Veli gibi büyük mutasavvıfların daha iyi anlaşılmasına vesile olacağına inancım sınırsız. Yazılı kaynaklar yerine sözlü kaynakların bilgilendirme ve öğrenme sürecindeki etkisini göz önünde bulundurursak Anadolu’nun orta yerinde halkla içi içe yaşayıp onların anladığı dille konuşan, yaza ve yol gösterici Hacı Bektaş Veli adına düzenlenen bu toplantının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Birçok konuda var olan bilgimizi de gölgeleyen bilgi kirliliği problemini yaşıyoruz. Bilgimizin ve bilgi kaynaklarımızın üzerindeki bu kara bulutlar kanaatimce millet olarak yaşamakta olduğumuz birçok sosyal, siyasal, kültürel problemle çatışma alanının da kaynağını oluşturmaktadır.”

Konuşmaların ardından Nevşehir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Filiz Kılıç, Bakan sayın Çelik’e, Vali sayın Aydın’a, Merkezimiz Başkanı sayın Horata’ya ve Hacıbektaş Belediye Başkanı sayın Selmanpakoğlu’na birer teşekkür plaketi verdi.

Açılış töreninin ardından oturumlara geçildi. Oturumlar A ve B salonu olmak üzere eş zamanlı olarak iki ayrı salonda yapıldı. A salonunda yapılan ve başkanlıklarını Prof. Dr. Osman Horata ve Doç. Dr. Ahmet Taşğın’ın üstlendiği 1. oturumda sırasıyla Prof. Dr. Hasan Onat, “Ahmet Yesevi Hacı Bektaş Veli Çizgisinde Velâyetname’nin Anlam ve Önemi”; Doç. Dr. Osman Eğri, “Hacı Bektaş Veli’de Akıl, İlim ve İman İlişkisi”; Doç. Dr. Bayram Ali Çetinkaya, “Hacı Bektaş-ı Veli’de İnsan Felsefesi”; Dr. Özgür Savaşçı, “Hz. Hünkâr Hacı Bektaş Veli Örneğinde Bektaşilik-Alevilikte Lakapların Önemi” ve Dr. Robert Langer de, “Horasan’dan Almanya’ya: Hacı Bektaş Veli’nin Zaman ve Mekândaki Yolculukları” başlıklı bildirimlerini sundular.

Devlet Bakanı sayın Faruk Çelik, Bilgi Şöleni açış konuşmalarını sunarlarken

A salonunda yapılan ve başkanlıklarını Prof. Dr. Filiz Kılıç ve Prof. Dr. Osman Eğri'nin üstlendiği 2. oturumda sırasıyla Doç. Dr. Ömer Faruk Teber, "Bektâşi Derişinin Yol Haritası: Bektaşî Erkânâmeleri"; Doç. Dr. Hüseyin Özcan, "Hacı Bektaş Veli'nin Fatıha Tefsiri ile Besmele Tefsiri Adlı Eserlerinin Karşılaştırılması"; Yrd. Doç. Dr. Mehmet Malik Bankır, "Sosyo-Psikolojik Açıdan Makalat" ve Yrd. Doç. Dr. Ünal Zal da "Kutadgu Bilig ve Makalat'taki Temel Kavramlar Üzerine" başlıklı bildirimlerini sundular.

A salonunda yapılan ve başkanlıklarını Prof. Dr. Çetin Pekacar ve Prof. Dr. Eva Csaki'nin üstlendiği 3. ve son oturumdaysa sırasıyla Doç. Dr. Ayşe Kayapınar, "Balkanlar'da Mihaloğullarına Tabi Akıncıların Bektaşilikle Bağlantısına Dair Onomastik ve Toponomik Bir Araştırma"; Doç. Dr. Ahmet Taşğın, "Hacı Bektaş'ın Rum'a Gelişi: Seyahati ve Rum Erenleriyle Karşılaşması"; Doç. Dr. Levent Kayapınar, "Balkanlar'da Erken Dönem Osmanlı Akıncı Uçbeyleri Bektaşî Miydiler?" ve Yrd. Doç. Dr. Hasan Yavuzer de, "Hacıbektaş'ta Ziyaret Yerleri ve Atfedilen Anlamlar" başlıklı bildirimlerini sundular.

B salonunda yapılan ve başkanlığını Dr. Janos Sipos'un yaptığı 1. oturumda sırasıyla Prof. Dr. Hüseyin Bal, "Hacı Bektaş Veli ve Hak Dini İnancının Esasları"; Prof. Dr. M. Saffet Sarıkaya, "Hacı Bektaş-ı Veli'nin İnanç Dünyasında Hz. Ali ve Ehl-i Beyt"; Prof. Dr. Eva Csaki, "Hacı Bektaş Veli ile Hristiyanlık"; Doç. Dr. İskender Oymak, "Hacı Bektaş Veli Dergâhı Çevresinde Gelişen Halk İnanışları"; Yrd. Doç. Dr. Ömer Bayram, "HacıBektaş Veli Öğretisi ve Azerbaycan Edebiyatı" ve Yrd. Doç. Dr. Ali Kozan da "Hacı Bektaş-ı Veli Öğretisi ve XIII. Yüzyıl Anadolu Halk İslâmı Üzerindeki Etkileri" başlıklı bildirimlerini sundular.

B salonunda yapılan ve başkanlığını Prof. Dr. Şükrü Akdoğan üstlendiği 2. oturumda sırasıyla Doç. Dr. Harun Yıldız, “Hacı Bektaş Veli ile Ahi Evran İlişkisi”; Cemal Şener, “Hacı Bektaş-Al Horasani’nin Alevilikteki Yeri”; Yrd. Doç. Dr. Ali Yaman, “Yesevilik-Bektaşilik Bağlantıları ve Alevi-Bektaşî Kimliği’nin Oluşumunda Yesevilik’in Rolü” ve Doç. Dr. İskender Oymak da “Hacı Bektaş Veli Dergâhı Çevresinde Gelişen Halk İnanışları” başlıklı bildirimlerini sundular.

B salonunda yapılan ve başkanlığını Prof. Dr. Hüseyin Bal ve Doç. Dr. Ömer Faruk Teber’in üstlendiği 3. ve son oturumdaysa sırasıyla Yrd. Doç. Dr. Necdet Subaşı, “Tarih ve Gündelik Gerçeklik Karşısında Hacı Bektaş Veli ya da Referans Arayışının Sınırları”; Dr. Janos Sipos, “Trakya Bektaşilerinin Tasavvufi Müziği ile Anadolu ve Macar Halk Müziği Arasındaki Bağlantı”; Öğr. Gör. Dr. Hulusi Yılmaz, “Cem Ayinlerinin Uygulamalarında Rol Oynayan Aktörler: Dernek ve Vakıflar” ve Okutman Mehmet Karaaslan da, “Bektaşî Nefesleri ve Geleneğin Günümüzdeki Temsilcisi Hacıbektaşlı Şair Haydar Kaim’in Şiirleri” başlıklı bildirimlerini sundular.

B salonunda yapılan 3. oturumdan bir görüntü; Sipos, Bal ve Teber

Her katılımcının bildirisini sunmasının ardından dinleyicilerden gelen katkılara yer verildi ve sorular cevaplandı. Bilgi Şöleni’ne katılan bilim adamlarına ayrıca Nevşehir Üniversitesi ve Atatürk Kültür Merkezi yetkililerince birer teşekkür belgeleri verildi.

“Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Bilgi Şöleni” Prof. Dr. Filiz Kılıç ve Prof. Dr. Eva Csaki’nin birlikte yaptıkları “Değerlendirme ve Kapanış” konuşmalarıyla sona erdi.

Değerlendirme ve kapanış konuşmalarından bir kare; Onat, Kılıç ve Csaki

Bilgi Şöleni'nin ardından ardından katılımcılar için Hacıbeğtaş ilçesi Belediye Başkanı sayın Selmanpakoğlu önderliğinde Hacı Bektaş Veli Müzesi'ne küçük bir gezi düzenlendi.

Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Bilgi Şöleni katılımcıları birlikte görülüyor.

Erdem

234

54

2009

Ömer ÇAKIR

T.C. BAŞBAKANLIK
AKADEMİK KÜLTÜR, İLİM VE TANIM YÜKSEK KURUMU
AYATÖRK KÜLTÜR MERKEZİ

Nevşehir
Üniversitesi

Doğumunun 800.yılında HACI BEKTAŞ VELÎ BİLGİ ŞÖLENİ

17-18
Ağustos
2009

Saat : 09.00
Yer : Hacı Bektaş Veli
Kültür Merkezi
Hacıbektaş / NEVŞEHİR

www.kulturbakanligi.gov.tr

Gazeteci-yazar ve Atatürk Kültür Merkezi Şeref Üyesi Nezihe Araz vefat etti

Gazeteci-yazar ve Merkezimiz Şeref Üyesi Dr. Nezihe Araz'ı 25 Temmuz 2009 tarihinde kaybettik. 87 Yaşında vefat eden Araz, şiir, oyun ve senaryo türünde verdiği çok sayıda eserle tanınmış, bunların yanı sıra biyografi ve araştırma kitaplarıyla da kültürümüze katkıda bulunmuştur. Başta kederli ailesi olmak üzere basın-yayın ve edebiyat camiasına baş sağlığı diliyoruz.

Nezihe Araz, 1922 yılında Konya'da doğdu. 1941'de Ankara Kız Lisesi'ni, 1946 yılındaysa, Ankara Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Resimli Hayat dergisinde gazeteciliğe başladı (1950). Babıali'nin çeşitli gazetelerinde fıkra yazarlığı yaptı. Röportajları ve araştırmaları yayımlandı. Yunus Emre'nin ve Mevlana'nın hayatını *Dertli Dolap* ve *Aşk Peygamberi* adlı kitaplarda anlattı. Hz Muhammed, Hacı Bektaş Veli ve Fatih Sultan Mehmet'in hayatını anlatan biyografileri yayımlandı. *Mustafa Kemal ile 1000 gün*, *Mustafa Kemal'in Ankara'sı* ve *Mustafa Kemal'in Devlet Paşası* adlı anı-inceleme kitapları da çok okunan eserler arasında yer aldı. Şiirlerini *Kutsal Kavun*, *Yalnız Ağaç* ve *Benim Dünyam* adlı kitaplarda toplayan Nezihe Araz'ın *Anadolu Evliyalari* adlı eseri de ilgiyle karşılandı. Bu çalışmalarının yanı sıra Meydan-Larousse, Larousse-Gençlik ve Kaynak Kitaplar Yayınevi'nin hazırladığı Türkiye Ansiklopedisi'yle diğer yayınların yapımçı veya yayımcılığını üstlendi.

Anadolu halk törelerini, özellikle kadın giyim ve süs eşyasının özelliklerini ve bunlara ilişkin anekdotları derledi. Anadolu kadınları baş süslemelerinden bir koleksiyon oluşturdu. Orta Anadolu Yörükleri arasında yaptığı araştırmaları *Kırk Pencere* adıyla yayımladı.

Nezihe Araz'ın özel tiyatrolarca sergilenen *Hayattan Yapraklar*, ayrıca çocuklar için kaleme aldığı *Ali Baba'nın Çiftliği*, *Bir Zamanlar O da Çocuktü*, *Akıllı Tavşan* ve *Güçlü Aslan* ve *Sihirli Fındıklar* adlı çok sayıda oyunu vardır. Araz'ın ayrıca *Bozkır Güzellemesi*, *Öyle Bir Nevciyan*, *Alaca Karanlık*, *İmparatorun İki Oğlu*, *Afişe Jale*, *Cahide*, ve *Ballar Balını Buldum* adlı oyunları da Devlet Tiyatroları Edebi Kurullarınca repertuvara alınmış ve çeşitli tarihlerde sahnelenmiştir. Araz 1984'ten sonra televizyon kuşak programları için dizi senaryoları kaleme almış, *O Kadın*, *Ekmek Kavgası*, *İhtiras Fırtınası*, *Afişe Jale* ve *Hanım* adlı senaryoları da filme çekilmiştir.

Nezihe Araz, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Üyesi ve Atatürk Kültür Merkezi Şeref Üyesi olup, ayrıca Basın Şeref Kartı ve 2003 Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü'ne layık bulunmuştur.

Atatürk Kültür Merkezi'nin Katıldığı Fuar ve Sergiler

Atatürk Kültür Merkezi hem yayınlarının tanıtımını yapmak hem de okuyucusuyla buluşmak amacıyla çeşitli kitap fuarlarına katılmakta, kimi üniversitelerde de sergiler açmaktadır. Yayınlarını %50 indirimle meraklısına sunan Merkezimiz, bu etkinlikler çerçevesinde 18-26 Nisan 2009 tarihleri arasında TÜYAP tarafından düzenlenen 14. İzmir Kitap Fuarı'na katılmıştır. Ayrıca 20-24 Nisan'da Kocaeli Üniversitesi, 27 Nisan – 01 Mayıs'ta Uşak Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi, 04-08 Mayıs'ta Afyon Kocatepe Üniversitesi ve 04-08 Mayıs'ta da yine Uşak Üniversitesi'nde Merkezimiz yayınları sergilenmiştir.

Kitap fuarlarında Atatürk Kültür Merkezi yayınları okuyucuyla buluşuyor

Yeni Çıkan Yayınlarımız

Türklerin Bilime Katkıları: Bu çalışmada, Türklerin tarih boyunca bilime yapmış oldukları ana katkılar doğru ve açık biçimde gösterilmeye çalışılmıştır.

Kerkük Türk Halk Müziği: Eserde, Kerkük yöresine özgü ezgileri içine alan bu kitapta, Türkmen musikisinin yapısı, makam dizileri, yörede kullanılan musiki deyimleri hakkında da etraflı bilgiler yer almaktadır.

Ankara Devlet Konservatuvarı'nın Kuruluşu: Prof. Carl Ebert'in Raporları: Bu araştırmada; "Efendiler! Hepiniz mebus olabilirsiniz, vekil olabilirsiniz; hatta Reiscumhur olabilirsiniz; fakat sanatkar olamazsınız" diyerek Cumhuriyet Türkiye'si'nin sanata ve sanatçıya bakışını ortaya koyan Atatürk'ün direktifleri ile can bulan Ankara Devlet Konservatuvarı'nın kuruluşuna ilişkin çalışmalar ele alınmakta ve bu çerçevede Prof. Carl Ebert'in Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'e sunduğu raporlar gün ışığına çıkarılmaktadır.